

Térjen vissza a valódi politizálás Magyarországra

Article by András Jámbor

March 8, 2022

A magyarországi ellenzéki pártok egységesen állnak a 2022. áprilisi országos választások előtt. Jámbor András aktivistával és volt újságíróval, az új baloldali progresszív mozgalom, a Szikra jelöltjével beszélgettünk a magyarországi baloldali politikán belüli fejleményekről, az Orbán Viktor alatti szociális kérdésekről és az egységes ellenzék választási győzelmének kilátásairól.

Zöld európai folyóirat: Miért döntött úgy, hogy otthagyja az újságírást, és a Szikra jelöltjeként indul a választásokon?

A Szikrába azután léptem be, hogy az általam alapított Mércse.hu főszerkesztői állásából lemondtam. Gyakorlatilag a rabszolgatörvény tervezetének 2018-as benyújtásától kezdve (a Munka Törvénykönyvének módosítása drasztikusan növelte a kiadható maximális túlórák számát) erősen bennem volt az az érzés, hogy amit újságíróként ma el lehet érni Magyarországon az nagyon is korlátozott. Ráadásul már akkor azt gondoltam, hogy amennyiben a 2022-es választásra megvalósul az előválasztással megspékelt teljes ellenzéki összefogás, az egy nagy lehetőség lehet arra, hogy a jelenlegi rendszernek végetvethessünk.

Azért a Szikrába léptem be, mert ez volt az a baloldali kezdeményezés, ami nem csak egy-egy ügy mentén foglalkozik politikával. A szervezet a 2019-es önkormányzati választásra jött létre Szabad Budapest néven, hogy azokat a zöldebb, balosabb jelölteket támogassa, akik akkor polgármesteri székért indulnak. Egyelőre a Szikra történetében minden támogatott jelölt nyert: Pikó András (8. kerület), Baranyi Krisztina (9. kerület) és Karácsony Gergely polgármesterek kampányát segítették különböző módokon, aktivistákkal, tüntetésszervezéssel, stb.

Miért volt szükség a mozgalom létrehozására, ahelyett hogy valamelyik már létező mozgalomhoz vagy párthoz csatlakoztatok volna?

Kapcsolat van létező pártokkal is, hiszen az előválasztás szabályai miatt – meg mivel korábban a Párbeszéd tagja voltam – a Párbeszéd frakciójába ülök be. De azért volt szükség az önálló identitás felépítésére, mert a mi identitásunk korábban nem létezett a magyar politikában. Azt látom, hogy van egy nagyon erős balos közeg Magyarországon – nem csak Budapesten –, amely leginkább anarchistákból, szocialistákból és szociáldemokratákból áll. Ezek az emberek azt érzik, hogy nem nagyon politizál senki úgy Magyarországon, ahogy ők beszélnek a politikáról. Ez az alulról szerveződő, nem médiapolitizálásra hajtó, a különböző mozgalmi tevékenységeket összekapcsoló megközelítés nem nagyon létezett eddig, holott egy csomó intézménye van ennek a közegnek – újság, kocsma, háttérintézet, stb. Ahhoz, hogy ez a közeg fejlődni tudjon és a különböző helyekre új emberek tudjanak becsatlakozni, kellett, hogy legyen egy látható, önálló politikai lába, ami ezt a tudást ami a különböző intézményekben kitermelődik, sokkal

erősebben láthatóvá tudja tenni.

Our latest edition - Moving Targets: Geopolitics in a Warming World - is out now.

It is available to read online & order straight to your door.

[READ & Order](#)

Kikből áll a Szikra?

Alapvetően értelmiségi, középosztálybeli fiatalokról van szó, akik erősen baloldaliak. Ám most az előválasztás előtt volt egy nagyobb bővülés: jöttek idősebb tagok, és vannak nem értelmiségi tagok is. A tagok közül szinte mindenki foglalkozott politikával, de a legtöbben csak mint hírolvasók, így se mozgalmi, se pártos múltjuk nincsen. Nyilván az az egyik nagy kérdés, hogy a Szikrával meg lehet-e haladni azt a kulturális közeget, amiben a balos értelmiség mozog. Ki lehet ebből törni? Sőt, ki lehet ebből úgy törni, hogy nem kooptáljuk ezeket az embereket a saját kulturális közegünkbe, hanem új kulturális közegek tudnak egymás mellett létezni a mozgalomban?

A kommunista múlt befolyásolja a baloldali pártok megítélését Magyarországon?

Én nem látom ennek jelét. Az antikommunizmus egy identitáspolitikai hívószó és nem rendelkezik valós tartalommal. Nagyon nehéz lenne például a Fidesz esetében valódi antikommunizmusról beszélni, hiszen a kormányzat körül is vannak egykori ügynökök, a párt tagjai pedig többször leszavazták az ügynökakták nyilvánossághozatalát. És lehetne folytatni a sort. Ráadásul nekünk semmi közünk nincsen a pártállami múlthoz. Nyilván vannak olyan politikai szereplők a magyar történelemben, akiket példaképnek tartunk. Kéthly Annát mondanám, vagy az 1918 előtti munkásmozgalom fontos embereit, de összeségében nincsen szerves kötődésünk a régi mozgalmakhoz.

Te hogy látod jelenleg a társadalmi igazságosság kérdéseit Magyarországon?

Bármilyen társadalmi igazságosságossággal kapcsolatos kérdésről beszélünk, az Magyarországon nagyon rossz helyzetben van. Sőt, talán az egész világon. A politika egyre inkább napi ügyek, rövid szavatosságú történetek - vagy akár fogalmazhatunk úgy, hogy az internetes bullying logikája - alapján képződik, és ezért kevésbé tudnak a rendszerkritikus szempontok, vagy akár a közösség szempontjai érvényesülni. A Szikrának tehát fontos feladata lesz, hogy kidolgozza, hogyan lehet újra valódi politikáról beszélni. Nem dobjuk ki persze a közösségi médiát, de olyan módon használjuk, hogy elkerüljük azokat a nagyon vonzó pillanatokat amikor több ezer lájkot lehet behúzni. Vagy amikor több ezer lájkot lehet behúzni, azt arra használjuk, hogy fontos társadalmi kérdésekről beszéljünk.

A Szikrának tehát fontos feladata lesz, hogy kidolgozza, hogyan lehet újra valódi politikáról beszélni.

Melyek a legégetőbb kérdések?

Szerintem a zöld kérdések, a lakhatás, a cigányság problémáinak megoldása és a dolgozói jogok jelenleg a legfontosabbak. A környezeti problémák nagyon látványosak: a hatéves gyerekem talán háromszor látott életében havat, a hároméves pedig idén először – pedig az én gyerekkoromban még minden tél végig havas volt. Közben a budapesti nyolcadik kerületben, ahol lakom, nyáron gyakorlatilag meg lehet főni a városi terekben. Semmilyen klíma-adaptációs kormányzati politika nincsen, ami a várost élhetőbbé tenné. Ezzel egyidőben vidéken meg nem létezik olyan agrárpolitika, amely a helyi mezőgazdaságot, a kisgazdálkodók termelését támogatná – a kormányzati oligarchákra építő, őket támogató politika szembe megy mindenfajta klímaadaptációs céllal.

Ha a lakhatást nézzük: ma Magyarországon egy nagyon durva ingatlanbuborékot lehet megfigyelni, rengeteg külföldi befektetővel, erős AirBnB-vel, és gyakorlatilag nulla kormányzati szerepvállalással. Van a CSOK nevű rendszerük (a Családi Otthonteremtési Kedvezmény lakáscélokra igényelhető állami támogatást nyújt – a szerk.), ami nem segített az ingatlanlufi lelohasztásában, hanem még tovább pumpálta azt. Az építőipar iszonyatosan drága árakkal dolgozik, és közben nagyon sok olyan fiatal van, akinek a lakhatási költségek a megélhetésük 50-60-70 százalékát elviszik. A 18 és 35 év közöttiek 62 százalék lakik otthon a szüleivel. A 25 és 30 év közötti teljes állásban dolgozók 70 százaléka. Tehát lényegében az derül ki ebből, hogy nem a munkavállalással tudnak az emberek elköltözni, hanem azzal, hogyha van egy örökölt ingatlanjuk, vagy a szüleik anyagilag támogatják.

Az én választókerületemben a diákváros is kiemelkedően fontos kérdés. Volt ugyanis egy kétszer megerősített alku a főváros és a kormányzat között, ami kollégiumi férőhelyekről és bérlakásokról szólt volna – tehát egy óriási nagy projektről, ami gyakorlatilag az elmúlt 12 év egyetlen nagy lakhatási projektje lett volna, és a jelenlegi budapesti lakhatási válság idején az albérletárakon esetleg enyhített volna egy picit. De egy ponton a kormány úgy döntött, inkább a kínai Fudan Egyetemnek adja a területet. Nekünk nagyon fontos prioritás, hogy egy ilyen szintű lakhatási projekt tényleg megvalósuljon.

A magyarországi cigányság esetében az a kérdés, hogyan lehet olyan hátránykiegyenlítő programot indítani, ami képes a kulturális identitást őrizni, segíteni a szegénységből kitörni és harmadrészt képes a társadalmi rasszizmus leküzdésére is. Negyediknek pedig ott vannak a dolgozói jogok, illetve ezzel együtt a kelet-nyugat viszonyra rendezése. Jelenleg a magyar gazdaság alapvetően arra van berendezkedve, hogy bevonzza a nyugati tőkét az olcsó munkaerővel és a nagyon durván megvágott munkavállalói jogokkal. Folyamatosan vannak Magyarországon olyan ügyek, mint a rabszolgatörvény, amikor a statisztika szerint legtöbbször dolgozó magyar munkavállalóknak még plusz egy olyan munkaidő keretszabályozást adtak volna, amivel gyakorlatilag 6-7 napot dolgoznának egy héten – amit aztán vagy kifizet a munkáltató vagy el tudja sumákolni. Az iszonyatos tőkebevonás ellenére magát a gazdaságot nem fejleszti a kormány. A pénzek mind a Fidesz oligarcháinak mennek.

A környezeti problémák nagyon látványosak: a hatéves gyerekem talán háromszor látott életében havat, a hároméves pedig idén először

*- pedig az én gyerekkoromban még minden tél
végig havas volt.*

A cigányság problémáit hogyan kezeli a jelenlegi kormány? Elméletileg ez a kérdés nekik is prioritás, és van felzárkóztatási politikájuk is.

Persze, van valamifajta felzárkóztatási politika, közben viszont egy klienshálózat kiépítése zajlik. Most kerültek napvilágra hangfelvételek, amelyek azt bizonyítják, hogy a Belügyminisztérium (tehát a rendészet) alá utalt felzárkóztatási államtitkár arról beszél, hogy vannak politikai elvárások a cigányság vezetői felé a választás előtt. Cégeket, fizetéseket, álláshelyeket tud nekik adni, de ahhoz tudniuk kell, hogy mi a helyes politikai döntés, és annak megfelelően cselekedni.

Gyakran beszélnek arról, hogy Magyarországon a roma szavazatokat megvásárolják. De azért érdemes ehhez hozzátenni, hogy azért lehet megvásárolni roma szavazatokat, mert az elmúlt 30 évben semmit nem kaptak ezek az emberek a magyar államtól. Kiesnek az egészségügyi ellátásból, az oktatásból, és olyan településeken élnek, amelyek infrastrukturálisan hiányosak. Közben nem látják azt, hogy jobbra fordulhatna az életük, csak azért, mert egyik vagy másik jelöltre szavaztak. Ha pedig azt érzik, hogy nullát ér a szavazatuk, akkor nem csoda, hogy inkább elfogadják a pénzt vagy az élelmiszert.

Az elmúlt két évben az ellenzék vezette városházán dolgoztál. Hogy látod, fel van az ellenzék felkészülve egy esetleges kormányzásra?

A háborúra mindenképpen készen állunk, mert ez a két év gyakorlatilag háború volt a kormánnyal. Ebben az időszakban olyan szinten vették el az önkormányzatok forrásait és lehetőségeit, ami szerintem példátlan Európában. A COVID-19 válság alatt meg főleg. 2018 óta az állami adóbevételek 120 százalékra nőttek, miközben a fővárosi adóbevételek tavaly még a 2018-as érték 97 százalékán álltak, most pedig 102-103 százaléknál tartanak. Ha azt nézzük, hogy milyen infláció van, ez brutális visszaesést jelent. Gyakorlatilag nominális értéken 20-30 százalékkal kevesebb pénzből gazdálkodik a fővárosi önkormányzat, mint két évvel ezelőtt. Ráadásul Magyarországon, ha egy önkormányzat hitelt akar felvenni, ahhoz kormányzati engedély kell. A főváros semmilyen hitelfelvételre nem kapott engedélyt.

Viszont még egy ilyen nehéz helyzetben is látszik, hogy készen áll az ellenzék a kormányzásra. Itt is egy ötpárti koalíciót kell összefogni – és ez jól láthatóan működik. Egy csomó olyan ember került be a fővárosba vagy más önkormányzatokba, aki meg tudta tanulni, hogy mi a bürokrácia, hogyan kell az ügyeket intézni. Ezek előkészítik azt, hogy kormányon sokkal gyorsabban tudjuk átvenni az irányítást, mint tettük volna négy évvel ezelőtt, ha akkor nyert volna az ellenzék. És persze a harc ellenére is vannak eredmények: olyan presztízsprojektek valósulnak meg, mint a Lánchíd felújítása, a rakpart élhetőbbé tétele vagy a Blaha Lujza tér felújítása. És sok apró lépést is tett a főváros: megalakult az új Klímaügyi Főosztály, sok pályázatban vagyunk benne a klímaadaptáció terén, ivókutakat helyezünk ki, ingyenes közcéce hálózat indul el. Tehát egy csomó olyan apró változtatás indult, ami élhetőbbé teszi ezt a várost.

A pénzek elvonása mellett látni lehetett azt is hogy egy komolyabb lejárató

hadjárat is indult a városháza ellen. Ezt mennyire tudtátok jól kezelni?

Ami itt zajlik a fővárosban, azt nagyon nehéz Nyugat-Európából elképzelni. Itt konkrétan az történt, hogy a kormányzathoz kötődő emberek elhívtak magukkal tárgyalni bizonyos, a főváros közelében lévő, vagy a főváros vagyonkezelőjénél dolgozó embereket, titokban felvettek velük hétórányi beszélgetést, és ebből vágtak össze felvételeket amelyek azt hivatottak mutatni, hogy az ellenzék visszaél a rábízott önkormányzati tulajdonnal. Ezeket aztán egy Anonymus-maszkos ember prezentálta és kommentálta különböző videofelvételen. A kormány százmilliókat költött arra, hogy a vádak terjedjenek vagy a saját médiájában megjelentesse. A Fidesz kezében van ugyanis a média jelentős része, és ilyenkor a baráti médiumok csak és kizárólag erről beszélnek. Közben lelkes trollhadsereg árasztja el az összes ellenzéki politikus közösségi média profiljait, és ők is ezt mantrázzák.

Érdekesség, hogy az inkriminálónak szánt idézetek szinte egytől egyig a beépített emberektől származnak, nem a városháza dolgozóitól. Valójában semmilyen bizonyíték nincs arra, hogy azok az állítások, amik az említett videókban elhangzottak, igazak lennének. Az egyik koronatanú, akiről azt állítják hogy baloldali háttérember, valójában Orbán Viktor könyvelője volt az elmúlt években. A felvételeken ő tesz olyan megállapításokat miszerint ez ellenzéket a Friedrich Ebert Stiftungon keresztül finanszírozza a német nagytőke.

Nagyon nehéz ezekkel mit kezdeni. A városháza ügy azután robbant ki, hogy Karácsony Gergely elvesztette az előválasztást, így a városháza vezetése eleve kimerült volt. Az elejétől fogva hangsúlyoztuk, hogy nem igaz, amit a kormányzati propaganda állít, de a mi oldalunkon nincsen akkora pénz, amivel ezt a kampányt könnyen és gyorsan ellensúlyozni lehetne. Most, két-három hónappal később a kutatások azt mutatják, hogy mostanra az ellenzéki és bizonytalan szavazók már nem hiszik el ezt a sztorit. De az idő volt, mire ezt ki lehetett verekedni.

A programokban az áll, hogy ingyenes lakhatást biztosítanak a közszolgáltatásokban dolgozó pályakezdőknek, illetve kiterjesztenék a családon belüli erőszak áldozatainak fenntartott védett lakások rendszerét. Ezek a programok működni fognak a koalícióban?

Én azt mondom mindkettőre, hogy igen. Az ellenzék programjának fontos része lesz, hogy az önkormányzatoknak visszaadjuk azokat a forrásokat, amelyeket elvettek tőlük. Van olyan önkormányzat, amelynek 30-40 százalékos forrásbővülése lehet, azáltal hogy visszakapja azt a pénzt, amit az elmúlt két évben a kormány elvett.

Jelenleg is az a gyakorlat, hogy az iszonyatosan rossz költségvetési helyzet miatt, egy csomó helyen a közszolgáltatásokban dolgozókat, rendőröket, óvónőket és szociális munkásokat szolgálati lakásokkal csábítanak magukhoz az önkormányzatok – tehát a gyakorlat nem új, csak a szolgálati lakások mértéke a kérdés. A közös ellenzék programjában szerepel egy nagy bérlakásfejlesztési program is, amit egyébként uniós pénzekből lehet és kell is majd megvalósítani. Ennek a megvalósítása nem egy nagy állami bérlakásrendszer létrehozása, hanem az önkormányzati bérlakásrendszer plusztámogatása. Hogyha van forrás, vannak bérlakások, akkor ennek egy nagy része biztos, hogy a szolgálati lakásokra fog menni. Ezek alapján azt mondom, hogy szerintem majdnem biztos, hogy ez meg fog valósulni. A védett lakások pedig egy annyira kicsi költségvetésű de mégis

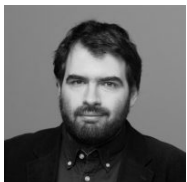
az adott témában annyira fontos projekt, hogy egyszerűen sokkal nagyobb a politikai haszna mint amennyi a költségvetési tétele. Szóval szerintem ez egy könnyen átnyomható intézkedés lesz.

*Péter Márki-Zayó nyer, akkor nagyjából
visszatér az országba a „politika” – legalábbis
abban az értelemben, hogy közös ügyek
intézéséről szól majd, és nem gyűlöletkeltésről
vagy lejárató kampányról.*

Pár hónappal ezelőtt még úgy tűnt hogy az a Szikra mozgalom kevésbé örül Márki-Zay Péternek. Mostanra mennyire változott a helyzet? A korrupció felszámolásának és a jogállamiság visszaállításának szükségességén kívül vannak más kérdések is, amiben egyetértetek?

Szinte mindenki elfogadta nagyjából az első pillanattól kezdve, hogy Márki-Zay Péter lesz az ellenzék jelöltje. Az kicsit tovább tartott, hogy beálljanak mögé, de szerintem mostanra már legalább 90 százalékban sikerül összhangban lenni az ellenzéki együttműködésen belül. Azt gondolom, hogy nemsokára ezt száz százalékra is fel lehet tornáztatni – még szavazói szinten is. Ha ez megtörténik, akkor nagyon szoros lesz a választás.

Társadalompolitikai és gazdasági kérdésekben nagyon sok mindenben nem értek egyet Márki-Zay Péterrel, de hát pont azért is küzdünk, hogy egy olyan parlamentáris demokráciába térjünk vissza, ahol meg lehet vitatni ezeket a kérdéseket. Ha ő nyer, akkor nagyjából visszatér az országba a „politika” – legalábbis abban az értelemben, hogy közös ügyek intézéséről szól majd, és nem gyűlöletkeltésről vagy lejárató kampányról. Ezen túl azt is gondolom, hogy lesznek olyan kérdések, amelyekben egyet fogunk tudni érteni, és az ehhez szükséges kompromisszumokat kell alapvetően meghozni. Az én feladatomban pedig az, hogy ebben a kompromisszumban, amikor csak lehet, az inga nyelvét a mi javaslataink felé billentsem.

András Jámbor is a candidate in the 2022 Hungarian national elections, representing the left-wing Szikra movement. He is the founder and former editor-in-chief of news website Merce.hu and has organised numerous protests in Hungary.

Published March 8, 2022

Article in Hungarian

Translation available in English

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/terjen-vissza-a-valodi-politizalas-magyarorszagra/>

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe. In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space.

Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.